

USA, Chicago

Leden v České škole TGM

Kristýna Horáčková

V novém kalendářním roce začalo v naší české škole také nové čtvrtletí v kurzech pro dospělé.

Do 9 kurzů se zaregistrovalo 85 studentů. Většina kurzů probíhá v online formě, jen 2 kurzy se schází naživo. Velký zájem byl jako vždy o online kurz pro úplné začátečníky – ten se snažím nabízet každé čtvrtletí. Na základě úspěšného a netradičního „Sing Your Way to Czech“, který probíhal minulé čtvrtletí, jsem od ledna nabídla další novinku – kurz „Czech Through Čapek“. Zde společně se studenty čteme adaptovanou verzi knížky O pejskovi a kočičce. Do kurzu se připojuje celkem 14 studentů a ohlasy jsou zatím velice pozitivní.

Sobotní výuka pro děti také pokračuje v běžném provozu. I přes nízké teploty a sněh, který se zde drží již více než dva týdny, chodíme s dětmi co nejčastěji alespoň na chvíli na školní zahradu. A když nemůžeme jít ven, snažím se přinést kousek „vyučování venku“ dovnitř. S prvňáčky jsme se naposledy učili písmenko „L“ a naprosto je nadchl experiment s ledovými koulemi. Děti si procvičily nejen „L“, ale také experimentálně ověřily, co se stane s ledem, posypeme-li ho solí a následně obarvíme vodovkami. Barevné ledové krystaly sklidily velký úspěch.

V druhé polovině ledna jsme také realizovali první ze série 7 online workshopů cyklu *Čeština v integrované tematické výuce*. Výuky se tentokrát ujala lektorka Markéta Vokurková, která nás v rámci svého příspěvku na téma „Čtení s porozuměním“ seznámila se Slabikářem s Větvánkem, jehož je spoluautorkou. Další workshopy budou probíhat od února do května. Na celý cyklus je přihlášeno celkem 44 účastníků z českých škol v USA a Kanadě.

**ČEŠTINA
V INTEGROVANÉ
TEMATICKÉ VYUČE:**

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

📅 20. ledna 2026 ⌚ 1:00PM – 2:30PM CST

- jak maximálně využít potenciál *Slabikáře s Větvánkem* i pro starší žáky
- individualizace práce
- práce s cíli
- hodnocení a sebereflexe
- další náměty na práci se slovy, tvoření vět a příběhů

INFORMACE A REGISTRACE:
www.czechschoolsamerica.org

A graphic featuring a portrait of Markéta Vokurková on the left, with her name written in cursive below it. To the right is the text for the workshop, including the title, date, time, and a list of topics. At the bottom right, there is information about registration and a website link.

Rumunsko, Eibenthal

leden 2026

Martin Horn

Dětský filmový klub

Po zimní pauze jsme v Eibenthalu opět zahájili činnost dětského filmového klubu.

Do hospody U Medvěda, která nám poskytuje útočiště, dorazilo čtrnáct mladých diváků! Novou sezónu jsme odstartovali rodinným filmem Děti Nagana, kterým jsme si společně připomněli legendární vítězství českého hokejového týmu na zimních olympijských hrách v roce 1998.

Všichni už se těší na další filmová setkání!

Daruvar, Hercegovac, Kaptol, Chorvatsko

Duhové hraní

Ilona Kirchnerová

Existuje jeden okamžik na světě, ve kterém se prolínají všechny barvy a vůbec nás to nepřekvapí. A co víc, lahodí oku a stále vzbuzuje pozitivní pocity asi ve všech obyvatelích této planety. Řeč je samozřejmě o duze. V různých kulturách se věřilo, že duha je mostem do jiných světů, že je na jejím konci hrnec zlata apod. Já jsem duhu využila interaktivně v hodinách českého jazyka.

Se svými duhovými hodinami jsem navštívila postupně žáky prvních tříd v ZŠ Jana Amose Komenského v Daruvaru, děti navštěvující hodiny českého jazyka na prvním stupni v ZŠ Slavka Kolarca v Hercegovci a na ZŠ Viljama Korajca v Kaptole a všude jsme si s barvami užili krásné dvě vyučovací hodiny.

Nejprve jsme si povyprávěli, jak vzniká duha, jaké barvy má a jak jdou za sebou (tím jsme si zopakovali slovní zásobu týkající se počasí a barev). Následně jsme si zahráli na designéry a navrhli jsme svoji vlastní svobodnou a nezávislou duhu, která může mít barvy jakékoli, a dokonce třeba i puntíky, nebo proužky. Na konci duhy jsme umístili poklad, nikoli však zlato a peníze, ale např. rodinu, domácí mazlíčky nebo taky čokoládu, bonbony, případně traktor nebo porsche, jak si kdo přeje. Naše duha nám pomohla rozjasnit černý a smutný den, v našem případě reprezentovaný černou čtvrtkou. Protože fantazii se meze nekladou, otočili jsme duhu vzhůru nohama nebo na bok a domalovali k ní, co nás jen napadlo – vznikl tak třeba košík s ovocem, deštník, usmívající se obličej, želva, luk a šípy nebo třeba kousek melounu.

Vrcholným bodem programu pak bylo to, že jsme vytvořili duhu ze sebe tak, že si každý ve třídě vylosoval jednu barvu, seřadili jsme se, chytli za ruce a vyrazili po škole. Nesměli jsme se rozpojit, protože duha také nikdy neztratí žádnou svoji barvu. Podařilo se a mohli jsme se odměnit potleskem a také kyselými žížalkami neboli dešťovkami přivezenými z České republiky.

Program rozhodně zopakují i na školách v Končenicích a ve Virovitici.

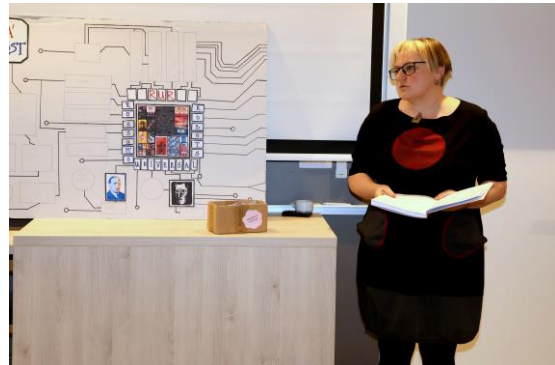

Daruvar, Chorvatsko

Já, robot

Ilona Kirchnerová

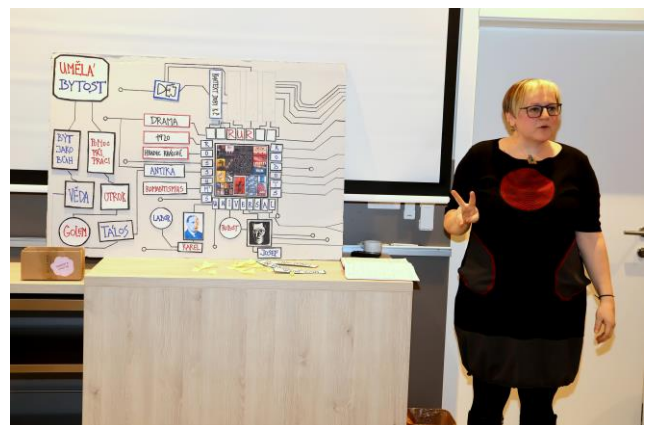
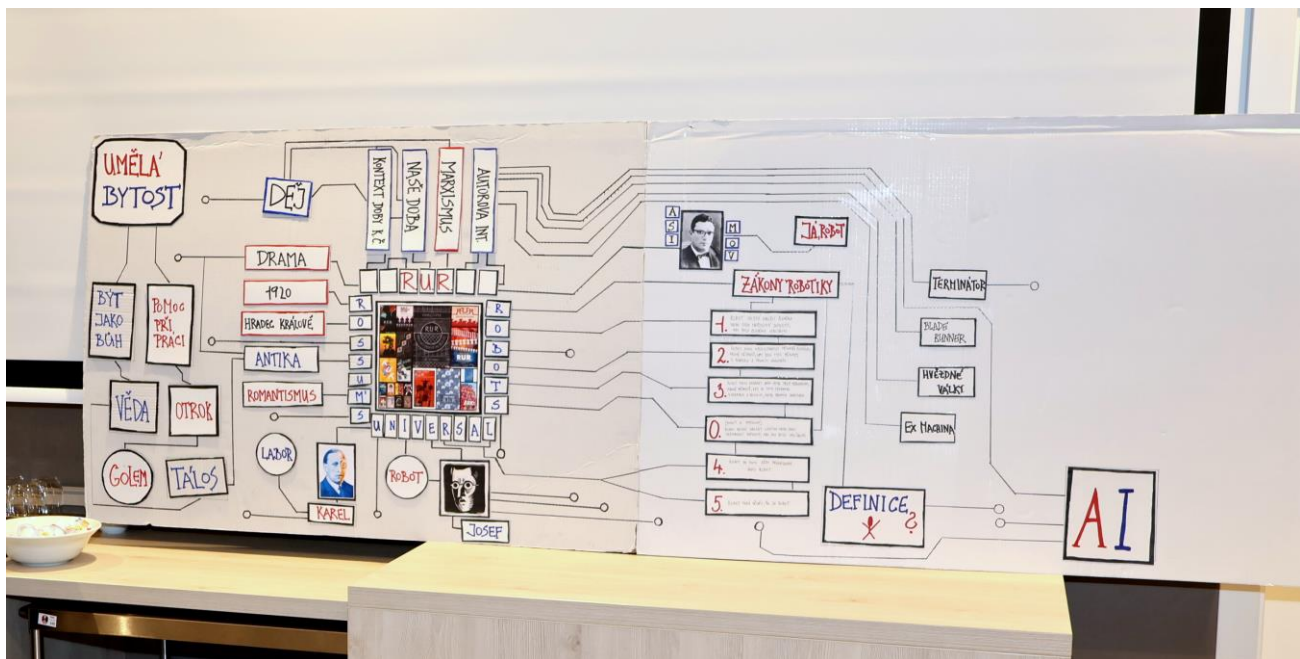
Máme nový rok, nikoli ten školní, ale kalendářní a všichni už rychleji nebo pomaleji zase vklouzli do pracovního procesu. Leden je každoročně věnován největší mezižupanské odborné poradě menšinových učitelů neboli **Plénu menšinových pedagogických pracovníků**, na kterém jsou zastoupeny všechny stupně školního i předškolního vzdělávání.

Letošní Plénum se konalo v pátek **23. ledna** v Českém kulturním centru a jeho tématem bylo využití umělé inteligence ve výuce. Celá akce byla o to slavnostnější, že nás poprvé, a doufejme, že ne naposled, v krajanské komunitě navštívil nový pan velvyslanec **Petr Gandalovič**.

My, krajanské učitelky jsme byly jako každý rok osloveny, abychom také přispěly svojí troškou do mlýna. Osobně musím říci, že právě toto téma není mým šálkem čaje, resp. pytlek mouky. Jak tedy téma pojednat, když o umělé inteligenci vím jen pramálo? Rozhodla jsem se tedy pojmout vše z perspektivy svého oboru a sáhla jsem pro pomoc k české literatuře. Jistě vás stejně jako mě napadne především Karel Čapek a jeho drama R. U. R. Následně mě také napadlo, jaké by to vlastně bylo vytvořit prezentaci bez pomoci techniky, pouze s papírem, knihami, vlastní hlavou a vlastníma rukama. Jediné, v čem jsem si sama sobě povolila výjimku, bylo vytištění několika obrázků na tiskárně.

Jako podklad jsem zvolila velký karton, na který jsem pomocí lepení menších kartonových kartiček se základními informacemi před publikem postupně vytvořila paměťovou mapu, která byla ale zároveň také tištěným spojem, tedy základním prvkem veškerých elektronických přístrojů. (viz foto). Pointou mého příspěvku bylo mj. to, že technologie nám usnadňují život, ale také to, že daty je plníme my a je tedy na nás, jak kvalitní data to budou. Když tedy na závěr shrnu všechny klady a zápory tvoření prezentace tímto způsobem, zápory převažují – prezentace mi zabrala hodně času, chyby nebylo možné lehce opravit klávesou „delete“, nemohu ji poslat mailem, jen poštou a do úschovny ji mohu dát leda na nádraží a ani to ne, protože je příliš velká. Ale ta radost z tvoření je k nezaplacení.

Chorvatsko

Plénum učitelů tentokrát pod rouškou umělé inteligence

Tereza Vlček Klímová

Konec ledna tradičně patřil státní odborné poradě pedagogických pracovníků české menšiny, v místních kruzích známé jako plénum učitelů. Setkání se zúčastnila šedesátka učitelů a vychovatelů z českých základních a mateřských škol s výukou podle modelu A i škol, kde se vyučuje český jazyk podle modelu C. Poradu každoročně organizuje Svaz Čechů v Republice Chorvatsko za podpory Ministerstva vědy, vzdělávání a mládeže v Chorvatsku a Agentury pro výchovu a vzdělávání, zejména díky práci poradkyně pro školy s výukou v českém jazyce Jitky Staňové Brdarové. O popularitě akce svědčí nejen počet účastníků, ale i přítomnost významných hostů, mezi nimiž byl letos tím nejvýznamnějším nově jmenovaný velvyslanec Petr Gandalovič. Letošní porada se nesla v duchu tématu, které dnes zásadně ovlivňuje svět vzdělávání – umělé inteligence. Setkání nabídlo řadu zajímavých přednášek a prostor k zamyšlení nad tím, jak nové technologie mění způsob, jakým se učíme, komunikujeme a předáváme znalosti a jaké s tím souvisejí výzvy a rizika. Účastníci diskutovali o tom, kde může být AI užitečným pomocníkem, a kde naopak hrozí, že začne „myslet za nás“.

Otázka zachování kritického myšlení, práce s informacemi a role učitele jako průvodce se stala inspirací pro moji přednášku Kritické myšlení v ohrožení aneb Když AI myslí za nás. Otevřela téma, které se dotýká každého pedagoga: jak vést žáky v době, kdy odpovědi nejsou výsledkem vlastního přemýšlení, ale instantně generovaného obsahu, a jak se postavit k informacím, které na první pohled vypadají reálně, ale jsou produktem generativní AI. Shodli jsme se, že právě kritické myšlení je klíčovou dovedností pro orientaci v digitálním světě a pro odolnost vůči dezinformacím či hybridnímu působení. Zvláštní pozornost byla věnována generacím, které s umělou inteligencí vyrůstají od narození.

Součástí přednášky byla i praktická část, při níž se učitelé vžili do role žáků a hodnotili smyšlenou zprávu o tornádem vyvolané přívalové vlně ve městě Gospić s výzvou k finanční sbírce. Následně se potýkali s falešným článkem nabízejícím snadný způsob zbohatnutí a destabilizaci státní ekonomiky. Úkolem bylo posoudit důvěryhodnost materiálů a odhalit stopy vedoucí k tomu, že za obsahem stojí AI. Přestože se úkoly

mohly zdát jednoduché, účastníci neodhalili všechny nástrahy, které pro ně umělá inteligence připravila.

Na závěr jsme diskutovali, jak učitelé mohou podněcovat kritické myšlení žáků a pomoci jim orientovat se v digitální džungli informací, ve které je snadné se ztratit. Shodli jsme se, že AI sama o sobě není hrozbou – problém nastává tehdy, když jí přenecháme vlastní uvažování. Přednášku jsem zakončila nadčasovým výrokiem Edgara Allana Poa: „Nevěřte ničemu, co slyšíte, a jen polovině toho, co vidíte.“ Tento výrok jsem doplnila o principy kritického myšlení: „Ptejte se, ověřujte, přemýšlejte.“

Creo, ergo sum

Citát v nadpisu vám je jistě povědomý, avšak něco na něm zní trochu jinak. Ne, nejde o chybu. Výrok slavného francouzského filozofa Reného Descartesa se stal inspirací pro členy Klubu výtvarníků Svazu Čechů v Republice Chorvatsko, kteří podle něj pojmenovali svůj nejnovější umělecký sborník. Volba citátu nebyla náhodná – jeho myšlenka totiž přesně vystihuje to, co chtěli výtvarníci sdělit: že tvoření není jen vyjádřením myšlenek a pocitů, ale také odrazem vlastní identity.

Krajanští výtvarníci jsou převážně amatéři různého věku, vzdělání a profesí. Odlišují se stylem a výtvarnými technikami, všechny však spojuje hluboký závazek k zachování tradic. Často nacházejí inspiraci v lidových zvycích, krojích, tancích, kulturním dědictví či malebné krajině, která je obklopuje. Bohatství jejich tvorby mohou obdivovat

návštěvníci na výstavách po celém Chorvatsku, kde jejich díla vždy přinášejí nejen estetický zážitek, ale i pocit spojení s kořeny, tradicemi a kulturou.

Tentokrát však jejich umění překročilo hranice Chorvatska a zamířilo do Česka, konkrétně do Městské knihovny Ladislava z Boskovic, čímž jsme navázali na úspěšnou výstavu dětských uměleckých prací Daruvar – moje hezké město očima dětí. Na nové výstavě s názvem *Creo, ergo sum – Tvořím, tedy jsem*, měli návštěvníci možnost obdivovat malby 12 krajských umělců, které představují pestrou škálu témat, technik i pohledů na svět. Každé dílo vypráví svůj příběh a spojuje tradici s osobní kreativitou. Návštěvníci obdivovali nejen samotná díla, ale také fakt, že v Chorvatsku působí početná a aktivní česká menšina, která se svým uměním významně podílí na místní kulturní scéně.

Německo, Horní Lužice

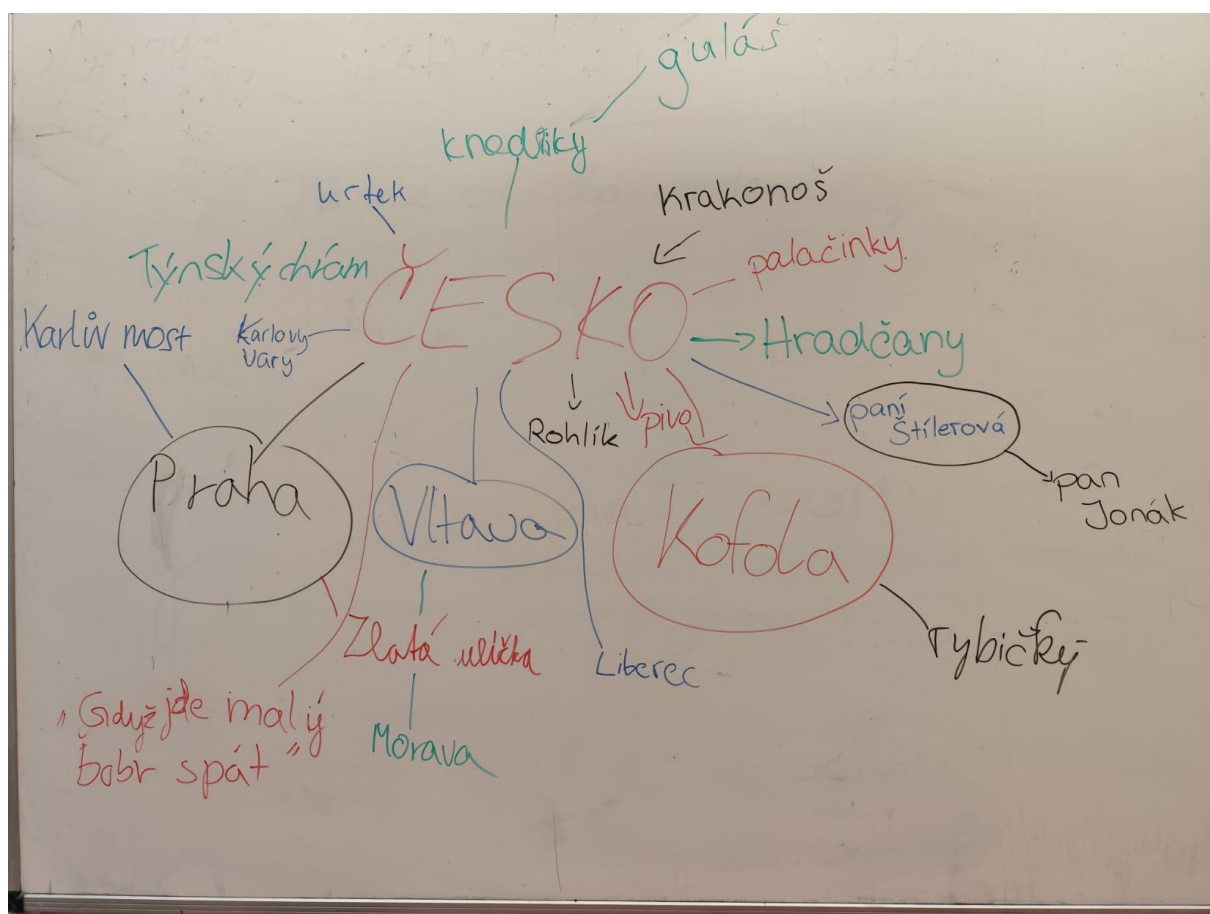
Co si budyšínský teenager spojuje s naší zemí

Jiří Jonák

Na budyšínském Lužickosrbském gymnáziu jsme s osmáky (13–14 let, skupina čítající při plné účasti 27 studentů) vypracovali během opakování třetí lekce učebnice *Uč se česky, je to hezký*, J. Antošová a kol.: *Uč se česky, je to hezký* (2008). Dresden. Freistaat Sachsen, Staatsministerium für Kultus, tuto myšlenkovou mapu. Každý z přítomných žáků zapsal jednu volnou asociaci na téma *Česko*.

Pozn. 1: Rybičkami jsou myšleny kyselé žužu bonbóny Jojo.

Pozn. 2: Třídu v rámci team-teachingu vyučují dva pedagogové, jejichž jména na obrázku také objevíte. 😊

Srbsko, Kruščice, České Selo, Bela Crkva, Vršac, Gaj

Leden 2026

Alena Havlová

Tříkrálová koleda v Kruščici (6. 1. 2026)

Tříkrálová koleda má v srbské Kruščici dlouhou tradici, kterou si krajané přinesli z českých zemí před více než dvěma sty lety. Nejde tedy o tradici nově obnovenou, jak je tomu v mnoha jiných případech, ale o zvyk, který byl po řadu generací nepřetržitě uchováván. Za tři krále chodí v Kruščici skutečně jen tři chlapci. Ti se s ranním úsvitem scházejí v místním kostele svatého Václava. Kostelnice Barbora Hánová má pro ně připravené obleky, kasičku, hůlky, posvěcenou křidu i mazadlo pro černého krále. Převlečení mudrci se poté vydávají z kostela směrem na východ a jejich cílem je obejít všechna česká stavení v Kruščici. Tři králové jsou v českých domácnostech vždy očekáváni. Domáci zapálí svíčku, zazpívá se známá koleda a křidou se na dveře napíše poselství K+M+B+2026, které znamená: „Kristus ať požehná tomuto příbytku“. Koleda vypadá podobně jako v Česku, jen s jednou humornou odlišností v textu písně. V jedné sloce se zde zpívá: „Do Betléma pospícháme, ještě málo peněz máme“ namísto známého verše: „Daleká je cesta naše, do Betléma mysl naše.“ Tříkrálová obchůzka trvá velkou část dne. Už kolem sedmé hodiny ranní se chlapci vydávají na cestu, kolem poledne poobědvají u jedné z českých rodin a v pozdním odpoledni se vrací do kostela, kde odevzdají vykoledované peníze. Část z nich dostanou jako zaslouženou odměnu.

Svatý Sáva školní sláva: svátek, který v srbském Banátu slaví i Češi

V srbském Banátu občas nastávají momenty, kdy mezi národy, jazyky i církvemi nezůstávají žádné viditelné hranice. Jedním z nich je svátek svatého Sávy – nejvýznamnější duchovní a školní svátek Srbů, který zde s překvapivou samozřejmostí přijala i česká menšina. V některých obcích tak dnes nejde jen o pravoslavnou tradici, ale o společnou událost celé komunity.

Typickým příkladem je vesnice Kruščice, kde pravoslavný kostel stojí hned vedle katolického. Symbolické sousedství jako by předznamenávalo i vztahy mezi místními lidmi. Čeští krajané se slavností účastní s opravdovou radostí a pro mnohé z nich patří tento den k nejsilnějším zážitkům celého roku. Svátek svatého Sávy je především svátkem škol. Výuka se v tento den nekoná – místo běžných hodin patří dopoledne slavnostnímu programu. Děti vystupují v pásmech písní, recitací a scének, které připomínají život svatého Sávy, zakladatele srbské církve a patrona vzdělání. Atmosféra je slavnostní, ale zároveň radostná a živá. Do školy přichází pravoslavný popa, který slouží tradiční liturgii – nejprve přímo ve školních prostorách, poté i v kostele. Náboženský rozměr tu přirozeně prostupuje se školním i komunitním životem. Kostel bývá plný dětí i dospělých, kteří se společně účastní duchovního programu a poté domácích oslav. Děti dostávají preclíky a balíčky se sladkostmi. Pro českého návštěvníka může být překvapivé, jak velkolepě celý den působí. Mnozí krajané říkají, že atmosféra připomíná větší oslavy, než jaké známe z českých Vánoc. Právě preclíky se staly jedním z nejviditelnějších symbolů toho, jak česká komunita svátek přijala za svůj. Recept na ně patří do základní kuchařky českých krajanů v srbském Banátu. Pečou se každý rok a ve velkém množství – podobně jako o Dušičkách. Rozdávají se sousedům, dětem z vesnice i hostům. V domácnostech se navíc připravují i další tradiční pokrmy spojené se svátkem svatého Sávy. Speciální chléb (slavský chleba – jde o kulatý, pečlivě ozdobený chléb z kynutého těsta, často se symbolem kříže nebo jinými náboženskými motivy), sladké pokrmy z pšenice (tzv. žito/koljivo) či koláče se objevují dokonce i na stolech českých rodin. Nejde už jen o převzatý zvyk, ale o součást místní identity. Svátek svatého Sávy tak v srbském Banátu dávno není jen náboženskou událostí jedné komunity. Je to den, kdy slaví celá vesnice – škola, kostel i rodiny doma. Rozdávají se koláče, někde i pálenka, lidé se setkávají, povídají si a společně sdílejí oblíbenou tradici. Pro českou menšinu je to zároveň důkaz, že život v zahraničí neznamena uzavření se do vlastní kultury. Naopak – právě otevřenost k tradicím většinového prostředí může vytvořit nové, svébytné formy soužití. V Banátu tak svatý Sáva není jen srbským světce, ale i symbolem toho, jak mohou vedle sebe přirozeně růst různé kulturní kořeny. Zajímavé přitom je, že situace není stejná ve všech krajaňských komunitách Banátu. Zatímco v srbské části regionu čeští krajané svátek svatého Sávy ve velké míře přijali za svůj, v rumunském Banátu je tento zvyk mnohem méně rozšířený. Tamní české vesnice byly historicky izolovanější a jejich obyvatelé si déle udrželi především vlastní tradice. Mnohé kulturní zvyky mají sice krajané v obou částech Banátu společné, ale právě slavení svátku svatého Sávy zůstává výraznějším znakem soužití Čechů se srbským prostředím než s tím rumunským.

Fotbaloví žáci FK Ablian Češko Selo hrají nejpopulárnější dětskou ligu v Srbsku

Fotbalový klub Ablian Češko Selo se vrátil k aktivní činnosti. Tým dospělých hraje veteránskou ligu a žáci měří své fotbalové schopnosti v Banátské lize žáků. První tým má v zimě pauzu, ale žáci si zpestřují zimní období účastí v Mini Maksi lize, kterou pořádá Srbský fotbalový svaz po celém Srbsku.

Mini Maksi liga žáků v Srbsku je největší a nejznámější fotbalová soutěž pro nejmladší hráče, obvykle ve věku přibližně od 6 do 12 let. Každý rok se do ní zapojují tisíce dětí z mnoha měst po celé zemi a pro řadu malých fotbalistů jde o jejich první skutečnou zkušenost se soutěžními zápasy. Právě mnoho budoucích reprezentantů Srbska začínalo své kariéry v této lize a je skvělé, že se tu prohánějí také české krajanské dresy našich nejmenších fotbalistů.

